

тогазъ и народътъ навѣрно не мисли за това . . .“ ¹⁾).

Прѣзъ врѣме на черното робство, българитѣ имали църкви и свещеници само въ градоветѣ и въ нѣкои голѣми села, а друга-дѣ нѣмали ни попъ, ни храмъ. Тамъ народътъ самъ си четѣлъ молитвитѣ и самъ си извършвалъ богослужението при едни низки изправени дървени кръстове, които стърчели обикновено набити по височинитѣ ²⁾).

Нъ най-грозно е било положението на долно-тракийскитѣ българи, които незнаели нищо отъ вѣрата си, освѣнъ поститѣ и празницитѣ. Тѣ се събирали и се кръстѣли и молѣли на иконитѣ си, като поменували само името на Христа, защото не знаели ни „Вѣрую,“ ни „Отче нашъ.“ А за най-главнитѣ таинства на вѣрата нѣмали никакво понятие ³⁾).

За това бѣдствено положение на българитѣ сж били най-виновни гръцкитѣ владци, които държели народа нарочно въ невѣжество, за да могатъ по-лесно да го ограбватъ и да го държатъ подъ своята духовна властъ. Освѣнъ това гръцкитѣ владци клеветили често по-събуденитѣ българи прѣдъ турскитѣ власти, като ги обвинявали въ бунтовничество и като заставявали съ това турското правителство да ги потурчи или изтрѣби. Ето защо ние считаме гърцитѣ за виновници на нашето минало нещастие. Въ една отъ своитѣ хубави пѣсни нашиятъ народъ направо обвинява гръцкия патрикъ, че той

¹⁾ Освейцемъ. 1636 г.

²⁾ Адамъ Вернеръ. 1616 г.

³⁾ Иосифъ Бошковичъ. 1762 г.